

Motion till riksdagen 2013/14:Fö233

av Erik A Eriksson och Helena Lindahl (C)

Radonhalten i inomhusluft

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Socialstyrelsens mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utse en lämplig myndighet med övergripande ansvar över radonfrågan.

Motivering

En stor andel av bostäderna i landet har idag en alltför hög radonhalt i inomhusluften. Socialstyrelsen bedömer i Miljöhälsorapport 2009 att cirka 500 lungcancerfall per år orsakas av radon i bostäder.

I syfte att minska att personer drabbas av lungcancer har Socialstyrelsen satt upp mål för minskning av radonhalten i svenska bostäder. Socialstyrelsen säger bl.a.:

År 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför skall det säkerställas att: [...] – radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.

Om målet nås skulle enligt Socialstyrelsen 100 personer färre om året drabbas av lungcancer från och med år 2020. Det är också intressant att notera att WHO rekommenderar att riktvärdet för bostadsradon sätts till 100 Bq/m³.

Branschorganisationen Svensk Radonförening, som bl a organiserar de företag som bedriver radonmätning i Sverige, har nyligen genomfört en enkätundersökning bland landets kommuner (68 % av kommunerna besvarade enkäten). Syftet med enkäten är att undersöka om tillräckligt många radonmätningar genomförs och hur landets kommuner agerar för att uppnå Socialstyrelsens mål. Resultatet är nedslående och visar att landets kommuner till stor del inte har kontroll över hur radonsituationen ser ut i landets bostäder. Några resultat från undersökningen:

Fel! Okänt namn på

- ? 2 miljoner mätningar bör göras innan 2020 för att miljömålen ska uppnås, d v s 260 000 per år. Det ska jämföras med nuvarande takt på 80 000–90 000/år.
- ? Kommunerna saknar troligen kännedom om ca 400 000 bostäder som överstiger riktvärdet på 200 Bq.
- ? I hälften av Sveriges kommuner känner man till 15 % eller färre av de mätningar som borde göras innan 2020.
- ? Appliceras resultatet på riket ges det att endast 22 % av de mätningar som borde vara gjorda 2020 är idag kända av kommunerna.
- ? Endast 53 % av landets kommuner ställer krav på ägarna till flerbostadshus.
- ? Av de övriga planerar knappt hälften att skärpa kraven på ägare till flerbostadshus.
- ? 26 % av landets kommuner ställer inte, eller planerar inte att ställa, krav på ägarna till flerbostadshus, vad gäller radonmätningar.

Med det aktuella enkätresultatet i beaktande, är det uppenbart att ett flertal av landets kommuner inte utför sitt tillsynsansvar på ett tillfredställande sätt. Det är uppenbart att Socialstyrelsens mål inte kommer att uppnås om inte antalet radonmätningar ökar kraftigt.

Ibland angavs den så kallade eldningssäsongen som en begränsande orsak till att det nationella målet inte kommer nås. Mätning under eldningssäsongen, 1/10–30/4, var en del av metodbeskrivningen redan då det nationella målet sattes och kan därför inte anses som orsak till att målet inte kommer nås.

Dessutom hävdades att det var svårt att hitta konsulter som kan föreslå respektive genomföra åtgärder i fastigheterna. Detta stämmer heller inte med den information vi fått.

Svensk Radonförening ger en annan bild av situationen. Mätlaboratorierna är rikstäckande och det går idag att få tag i radonsaneringsföretag över i stort sett hela landet. Det finns även ett antal rikstäckande åtgärdsföretag.

En mer rättvisande beskrivning är att antalet åtgärder i Sverige har minskat på grund av kommunernas bristande tillsynsansvar. Genom att radonmätningar i Sverige har minskat dramatiskt på senare år har antalet åtgärder också minskat. Detta gör att många kunniga åtgärdsföretag måste avbryta sina arbeten och därmed försvinner viktig kompetens från marknaden.

Enligt vår uppfattning måste kommunerna, i betydligt högre omfattning, säkerställa att vi får information om vilka bostäder som har för hög radonhalt. Det är först när mätningar genomförts som vi har kunskap om detta, och det är först då vi kan bedöma eventuella brister i åtgärdandeprocessen.

Vår slutsats är, liksom förra året, att alltför många kommuner inte utför sitt tillsynsansvar på ett tillfredställande sätt, varför radonhalten är okänd i alltför många bostäder. Antalet radonmätningar måste öka kraftigt om Socialstyrelsens och regeringens nationella mål ska kunna uppnås.

Vi drar även slutsatsen att en bidragande orsak till att miljömålet inte kommer nås är att ingen myndighet har ett övergripande ansvar för radonfrågan i Sverige.

Fel! Okänt namn på

Idag har följande myndigheter ett delansvar över radonfrågan:

- ? Socialstyrelsen – Allmänna råd för befintlig byggnation samt enskilda brunnar.
- ? Boverket – Nybyggnation.
- ? Arbetsmiljöverket – Arbetsplatser.
- ? Folkhälsoinstitutet – Folkhälsofrågor.
- ? Livsmedelsverket – Föreskrift om radon i vatten för kommunalt vatten och större vattentäkter.
- ? Sveriges geologiska undersökning (SGU) – Kartering av berggrunden, inventering av brunnar.
- ? Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) – Äger metodbeskrivningen om hur det ska mätas. Ansvar för strålningsfrågor etc.
- ? Länsstyrelsen – Beviljar radonbidraget som ges ut av Boverket.
- ? Swedac – Ackreditering av mätlaboratorier.

Vi föreslår istället att regeringen slår fast vilken myndighet som har det övergripande samordningsansvaret för radonfrågan och ger denna myndighet i uppdrag att sammanställa en handlingsplan för hur miljömålet ska uppnås.

Stockholm den 1 oktober 2013

Erik A Eriksson (C)

Helena Lindahl (C)